

Portaera nahasteak nerabezaroan: seme-alaben gurasoenganako abusua (SAGA)

Dani Marañon, Dok.
Psikologo Klinikoa
Bikote eta Familia Terapeuta

Eibar Ospitalea. Osakidetza-Servicio Vasco de Salud

Kolaboratzaileak :

Hobetzen Zentroa. Berriztu Hezkuntza Elkarte

ASOCIACIÓN EDUCATIVA
BERRIZTU
HEZKUNTZA ELKARTEA

Bizkaiko Foru Aldundiko Emakumeak Babesteko eta Familiei
Laguntzeko Zerbitzua

Federación Española de Asociaciones
de Terapia Familiar (FEATF)

- Kalkan, komunikabideetan, Osasun arloan eta Hezkuntza eremuan sarritan entzun daitekeena:
  - “Nerabeek gero eta portaera oldarkorragoak agertzen dituzte”
  - “Eskolan txarto portatzen dira”
  - “Familian ez dituzte elkarrekin bizitzeko gutxieneko arauak betetzen”
  - “Erraz galtzen dute kontrola”

Portaera nahastea (PN)

- Beste pertsonen eskubideen urraketan oinarritzen da; esate baterako, pertsona edo animalien kontrako jokabide erasokorra, lapurretak, jabetzeen suntsiketa edo arau-hauste larriak.
- Umezaroan edo nerabezaroan azaleratu ohi da.

Umezaroa - Nerabezaroa eta Psikopatologia

- Filiatu gabeko patologien prebalentziaren jaitsiera nabarmena (Adimen atzerapena)
  - Osasuna baldintzen hobekuntza, zainketa ginekologikoak, pediatrikoak...etabar.
- Larriak diren buru nahasten kopurua (Psikosia / Garapen Nahaste Orokortuak – Autismo Espektru Nahastea) berdin mantentzen dira.
- **Kezkagarria**
  - Testuinguru-aldagaiekin erlazionatutako nahasteen intzidentziaren igoera nabarmena
    - gizarte-konbentzio, hezkuntza-jarraibide edota heziketa ezaugarriekin erlazionatutako nahasteak.

Sintoma psikopatologiko oinarrizkoenak⁵ bi dimentsiotan koka ditzakegu (Achenbach)

- **Kanpo-sintomak**

- arau-haustekak, agresibitatea edota suminkortasuna

- **Barne-sintomak**

- muturreko segurtasun-gabezia, egonezina, tristezia, antsietatea, ardura somatikoak.

- XX. mendearen bukaeratik XXI. Mendera

- Igo den prebalentzia **barne-sintomena** da
  - Batez ere nesken artean

Kanpo Sintometatik --- Portaera Nahasteraino⁶

- XX. mendearen bukaeratik XXI. Mendera eman den aldaketa berria:
  - Portaera arazoak azaleratzeko eta agertzeko modu berria
  - Adibidez; seme-alabek gurasoen aurka agertzen duten indarkeria/abusua

Ikuspegi makrosistemiko batetik hautzaro-nerabezaroan eman diren aldaketak

7

Adibidez...

- Bikotearen krisiaren garaia (gurasoak bikote krisian)
- Gehiegizko babesean oinarritutako gurasotasuna
  - Egoera deserosotasunetik ihes egiten duena
- Munduratzeko orduan gehiegizko presioa:
  - Arlo akademikoan
  - Itxura fisikoan

Seme-alabek gurasoen aurka agertzen duten indarkeria

- Seme-alabak gurasoen aurka agertzen duen indarkeriazko edozein jokabide errepikakorra; fisikoa, hitzezkoa edo hitzik gabekoa, non gurasoak mehatxatuta, izututa, kontrolatuta edota zaurituta gerta daitezkeen ([Cottrel, 2001](#); [Paterson et al. 2001](#)).
  - Tratu txarrak fisikoak, psikologikoak, emozionalak edo finantzen arlokoak izan daitezke
- Familiaren barnean ematen den indarkeria mota.
- **Seme-alabek gurasoenganako abusua (SAGA)** ([Simmons et al., 2018](#)).
  - Krudelkeriak edo indarkeriak seme-alabei kontrola eta boterea emango dizkie ([Cottrell, 2001](#)).

Espainiar estatuan

- 2017ko Estatuko Fiskaltza Nagusiaren Menorian: 4.665 gurasoenganako delitu (%16.5)
  - Salaketak
  - Salatu gabekoak (?)

deia

INICIO | ATHLETIC | DEPORTES | SOCIEDAD | POLÍTICA | CULTURA Y OCIO | OPINIÓN | BIZKAIA

Bilbao | Eskuinaldea | Ezkerraldea-Enkarterri | Kostaldea | Durangaldea | Audio-Nerbioi | Arratia-Nerbioi | Ecos de sociedad | **Sucesos** | XII Laboral Kutxa DEIA Hemendik Saria | BizkaiaActiva

Inicio > Bizkaia > Sucesos

Con motores más potentes

Cada año se abren más expedientes por violencia filio-parental

En Bizkaia, el número de jóvenes agresores asistidos ha aumentado un 23% en los últimos cuatro años

Sábado, 8 de Junio de 2019 - Actualizado a las 06:00h

¡comenta!

tweet

Me gusta 3

Compartir

BILBAO- Según el informe *Violencia filio-parental, una realidad invisible*, cada año se abren en el Estado español casi 5.000 expedientes a jóvenes por delitos que implican violencia física, psicológica o económica de los hijos hacia los padres. Esta cifra, destacan los expertos, se incrementa año tras año a pesar de que muchos casos "quedan ocultos en el ámbito privado por miedo o vergüenza".

La Memoria 2018 de la Fiscalía General del Estado señala que en 2017 se registraron en el Estado español 4.665 delitos de este tipo, que constituyen el 16,5% del total de las infracciones cometidas por jóvenes. Un estudio universitario reciente estima que hay una media de 96 denuncias cada semana por violencia filio-parental. En el caso de Bizkaia, en los últimos cuatro años el número de jóvenes agresores en el ámbito familiar asistidos por los servicios públicos ha

SAGAREN Prebalentzia

- **Espainian %7 eta %20an artean** (Calvete et al., 2014; Ibabe et al., 2013)
  - Agresio fisikoak: %5 - %21
  - Indarkeria emozionala, berbala edota psikologikoa: %33-%93 (Simmons et al., 2018).

Datu oso ezberdinak

- Gurasoek sekretupean daramatelako
  - 20,2 hilabete laguntza eskatzeko (Marañon eta Ibabe, 2019 in press)
- Laginak oso ezberdinak direlako (salatuak, klinikoak, komunitatetik ateratakoak) (Ibabe et al, 2013)

Zergatik ematen da fenomeno hau? Zerk bultzatzen du egoera hau? Zer dakigu familian ematen den indarkeri/abusu honi buruz?

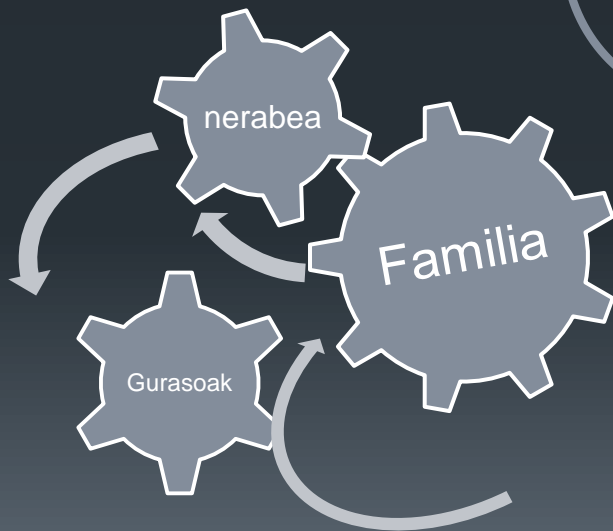

- 84 ikerketa publikatuta (60 urtetan)
  - Haur zein nerabeak ikertzen dituztenak: 58 ikerketa
  - Gurasoak: 26 ikerketa
    - Enpirikoak? 6 → 4 (tratamendurako garrantzitsuak)
    - Kualitatiboak? 17 → 6 (tratamendurako garrantzitsuak / lagin baxuak)
    - 1 retrospektiboa
    - 2 eskizofrenia / nahasketa afektiboa zuten laginak

Zergatik ematen da fenomeno hau?

12

Ikerketa pilo bat izan
ostean,
INFORMAZIOA
ORDENATU
BEHARRA DAGO

Gurasotasun
Autoritarioa
Vs
Permisiboa

1.

SAGA Familian ematen den arazoa da

- Ez nerabearengan (soilik)
- Ez gurasoengan

Literatura

2.

Zer gertatzen da...

- Nerabeengan
- Gurasoengan
- Familian

3.

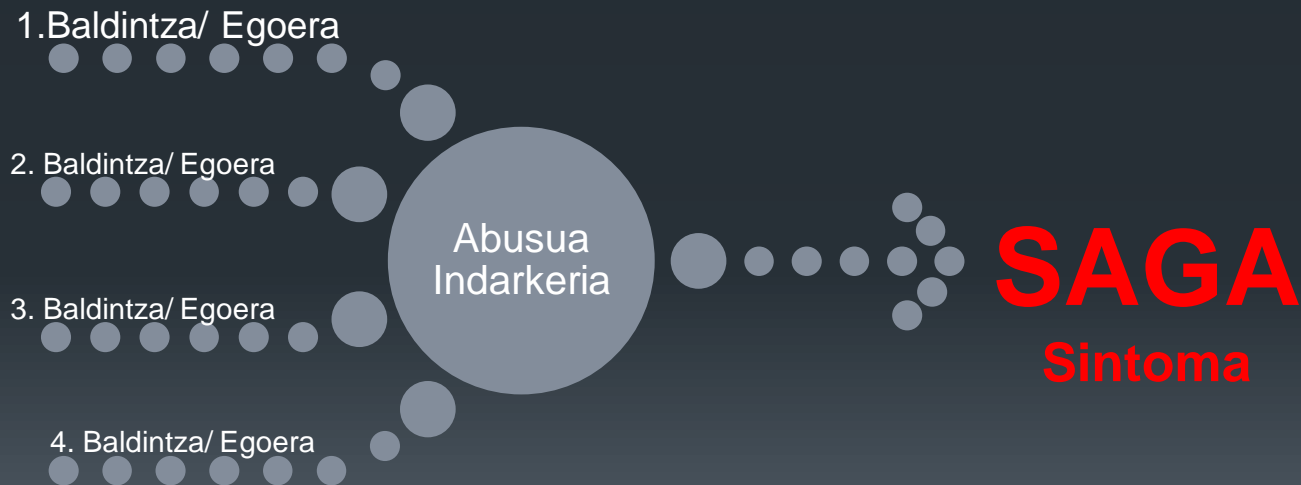
Ez dago SAGA mota bat, ez dago nerabe profil bat, ez dago familia profil bat

▪ **ETIOLOGIA simple bat TOPATU DUGU:**

- “Nerabe... frustrazioa garatu”
- “Nerabeek ez... ”
- “Nere... ”
- “Guraso... gaur egun ez dituzte... seme-alabak behar bezala hezitzen”

Konbergentzia

Arazoak/nahasteak baldintza anitzen eraginarengatik agertzen dira;
Konbergentzia

4 familia funtsionamendu mota non SAGA agertzea errazten den

Cloe Madanes

- Gizakiaren (Familiaren) dilema
  - Elkar maitatu, elkarri babesa eman eta laguntza eman
  - Elkar inbaditu, kontrolatu, dominatu (mina eman – indarkeria erabili)

Honen aurrean 4 dimentsio eman daitezke familak indarkeri-abusu arazoak agertzen direnan

4 funtsionamendu mota SAGAn

15

**Bikote
zailtasunak
Gurasoen
azpisteman**

1 Besteak menderatzeko
eta kontrolatzeko desioa

2 Maitatua izatearen
desioa

3. Besteak babesteko
eta maitatzeko desioa

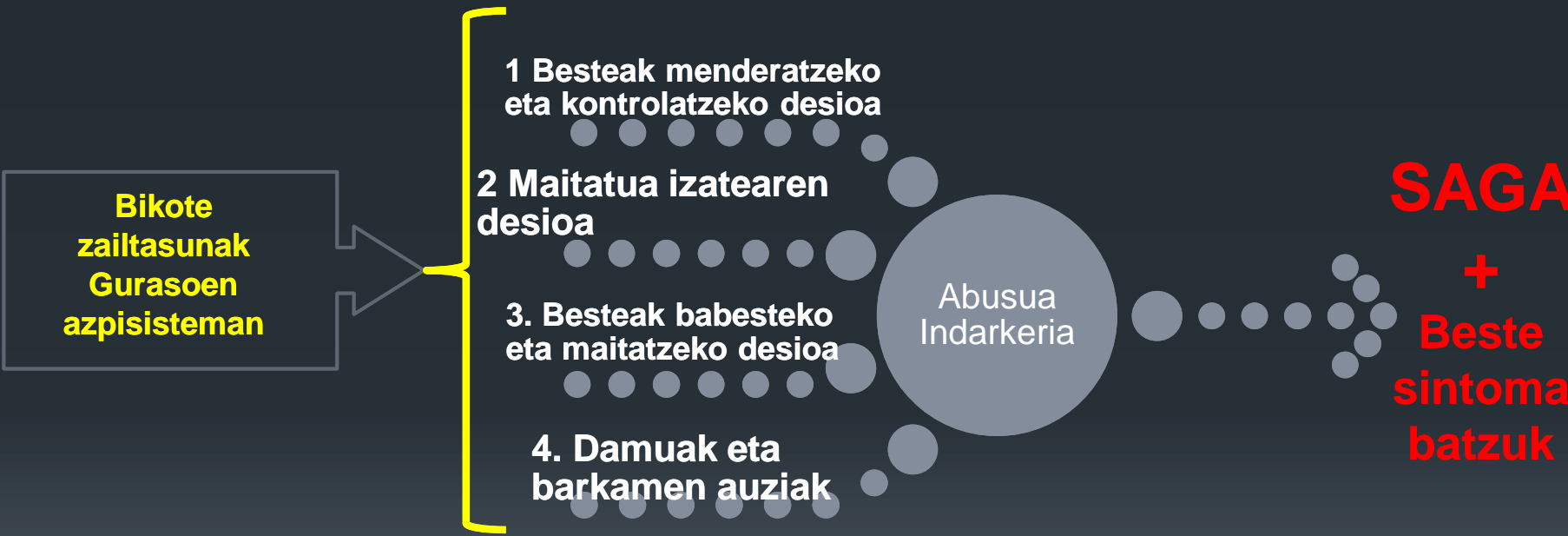
4. Damuak eta
barkamen auziak

Abusua
Indarkeria

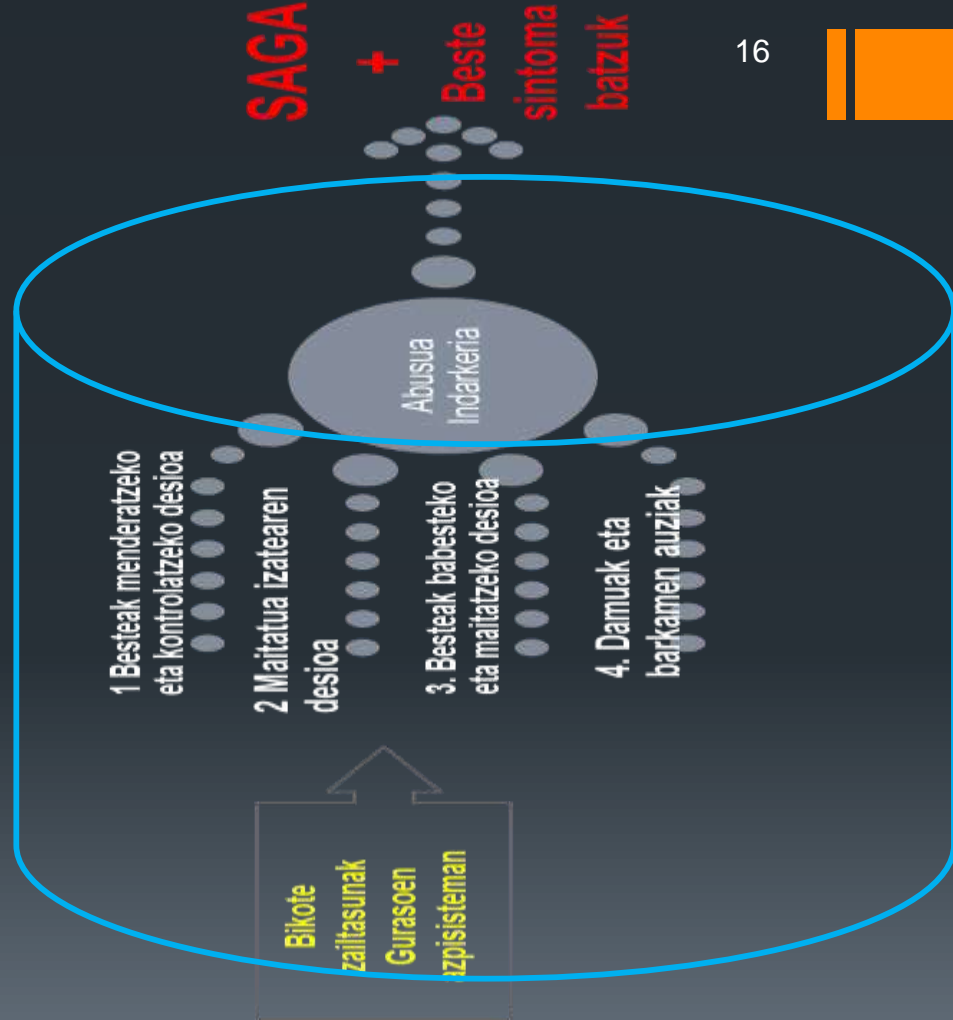
SAGA

+

**Beste
sintoma
batzuk**

Icebergaren metafora

Bikote arazoak (Gurasoak)

17

**Bikote
zailtasunak
Gurasoen
azpisisteman**

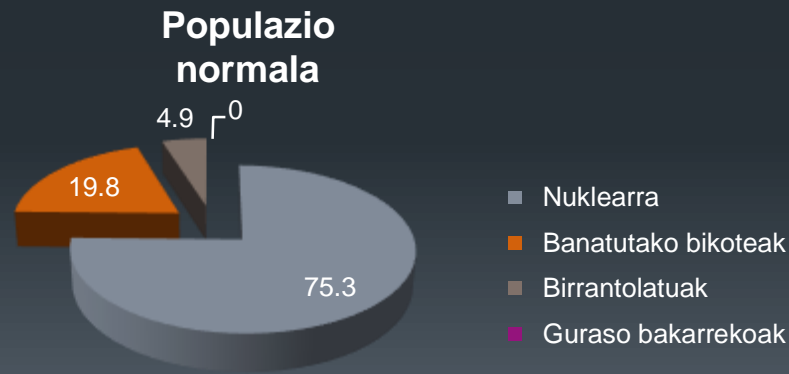
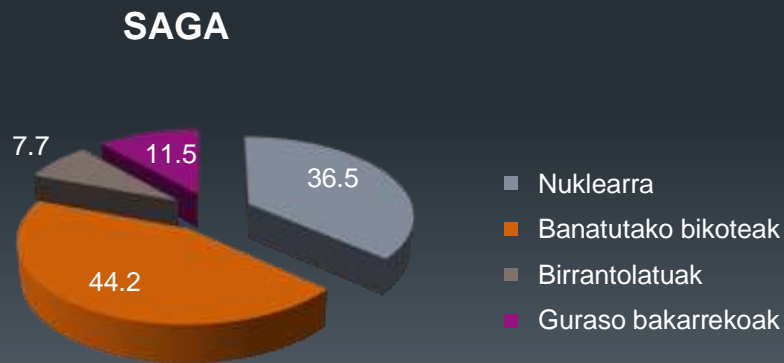

Gurasoen bikote arazoak: familia estrukturari begira

18

BIKOTE ZAILTASUNAK IRAGANEAN

SAGAn %63ak bikotea deseginda Vs **%24ak** populazio normalean
(Marañon eta Ibabe, in press)

Gurasoen bikote arazoak: bikotea mantentzen denean

BIKOTE ZAILTASUNAK ORAINEAN

- Seme alabek bikote harremanaren higadura nabaritzen dute ([Zuñeda et al., 2016](#))
  - Bikote harremanaren gatazkaren parte sentitzen dute euren burua
- Bikotean zailtasun larriak ematen dira ([Marañon eta Vazquez, 2019](#))
  - Bikote egokitzapen eskasa
  - Bikote asetze baxua
  - Adosterik ez
  - Kohesiorik ez

SAGA + Beste sintoma batzuk

20

**Bikote
zailtasunak
Gurasoen
azpisisteman**

1 Besteak menderatzeko
eta kontrolatzeko desioa

2 Maitatua izatearen
desioa

3. Besteak babesteko
eta maitatzeko desioa

4. Damuak eta
barkamen auziak

Abusua
Indarkeria

SAGA

+

**Beste
sintoma
batzuk**

4 funtsionamendu mota SAGAn

21

**Bikote
zailtasunak
Gurasoen
azpisteman**

1 Besteak menderatzeko
eta kontrolatzeko desioa

2 Maitatua izatearen
desioa

3. Besteak babesteko
eta maitatzeko desioa

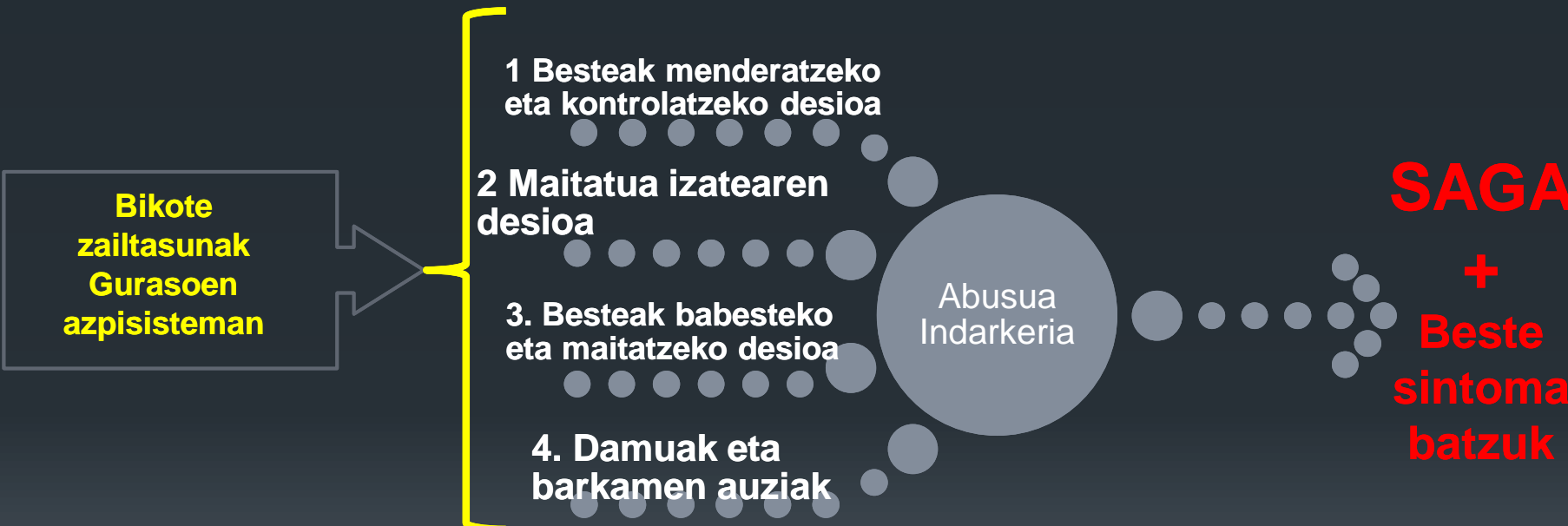
4. Damuak eta
barkamen auziak

Abusua
Indarkeria

SAGA

+

**Beste
sintoma
batzuk**

4 familia funtsionamendu mota SAGAn

1. Besteak menderatzeko eta kontrolatzeko desioa

- Familiakideek familiaren kontrolarengatik eta boterearengatik borrokatzen dute. Desio berekoiak/egoistak
    - Nerabeak boterearengatik borrokatuko du (jerarkiarengatik)
    - “Apurtzailea, Arazoduna, malote...”
-
- Gurasoek areriotasunean eta estilo autoritarioan oinarritzen dute gurasotasuna (Contreras, & Cano, 2016)
  - Nerabeek amorru handia agertuko dute (Zuñeda et al., 2016).
  - Nerabek arauen haustea agertuko dute (Martínez-Ferrer et al., 2018)
  - Familiaran afektibitate baxua agertuko dute (Marañon eta Ibabe, in press)
  - Nerabeek kritizismo handia sufritu ohi dute dute (Marañon eta Ibabe, in press)

2. Maitatua izatearen desioa

- Familiakideek (seme-alabek) zaindua eta maitatua izatearen desioa agertuko dute. Exijentziak eta kritikak aintzat harturik ez sentitzearren.
  - Gurasoek euren desio-gogo propioetan zentraturik
    - Gurasotasuna handi gelditzen zaie
    - “eta nire bizitza zer? Nik ere arazoak ditut”
  - “Seme-alaba ahaztua”
  - “Arreta deitzen duena” → “zigorraren desioa”

- Gurasoek epeltasun eta sostengu baxua agertuko dituzte (Calvete et al., 2015)
- Gurasoen ausentzia (batez ere aitarena) (Calvete et al., 2015; Williams et al., 2017).
- Nerabeek kritizismo haundia sufritu ohi dute dute (Marañon eta Ibabe, in press)

3. Besteak babesteko eta maitatzeko desioa

25

- Familiakideek zaintzeko eta babesteko agertzen duten desioa hain handia da non intrusioa eta mina eragiten den. Batez ere gurasoek.
    - Etsipena – desesperazioa
    - “Espaziorik ez → ongizatearen eta moraltasunaren izenean”
-
- Gurasoek gehiegizko babesa non intrusiboak bilakatzen diren ([Marañon eta Ibabe, in press](#)) → SAGA (Muga bezala ulertua)
  - Eredu permisiboa ([Calvete et al., 2013](#); [Howard et al., 2010](#))
    - Seme-alabek portaera desegokia agertzen dutenean gurasoek ondoriorik ezartzeko zailtasunak dituzte ([Calvete et al., 2011](#)).

4. Damuak eta barkamen auziak²⁶

- Familiar horrenbeste sufrimendua pairatu ostean (abusu sexualak, indarkeria, abusua, axolagabekeri larria, traumak, gezur larriak, isolamendua...etabar) lotsa, damua eta barkatzeko ezintasuna nagusi dira.
    - Desantolatzea nagusia da
      - Atxikimenduetan, harremanetan, portaeretan
    - Trauma Konplexua (CIE 11)
-
- Genero indarkeria ([Beckmann, 2019](#))
  - Utzikeria eta abandono sentimendu larria ([Orue et al., 2019](#))
  - Tratu txarrak haurtzaroan ([Nowakowski-Sims, 2019](#))
  - Atxikimenduan nahaste larriak ([Nowakowski-Sims, 2019](#))

SAGA + Beste sintoma batzuk

27

SAGA
(ondorioa da)

+

Beste sintoma
batzuk

▪ **Nerabeek:**

- Nerabezaroaren erdian agertu ohi da: 15,6 urte ([Marañon eta Ibabe, in press](#))
- Zailtasun akademikoak ([Ibabe, 2016](#))
- Alkoholaren eta drogen kontsumo altuagoa ([Amstrong et al., 2018](#))
- Agresibitatea eta amorru altua ([Zuñeda et al., 2016](#))
- Inpulsibitatea ([Rico et al., 2017](#))
- Alexitimia ([Martínez-Ferrer et al., 2018](#))

▪ **Gurasoek:**

- SAGA Sekretupean eramaten da: 20,2 hilabeteko eboluzioa laguntza eskatzeko ([Marañon et al., in press](#))
- Bikote harremanetan zailtasunak ([Zuñeda et al., 2016](#); [Marañon et al., 2019](#))

▪ **Gurasoek eta nerabeek:**

- Erregulazio emozionalean zailtasunak ([Marañon eta Ibabe, in press](#))
- Depresio, antsietate eta somatizazio sintomak ([Calvete et al., 2013](#); [Ibabe et al, 2014](#); [Marañon et al., in press](#); [Zuñeda et al., 2016](#))
- Kritizismoa ([Marañon et al., 2019](#))

▪ **Familiek:**

- Familiar kohesio eta egokitzapen baxua ([Zuñeda et al, 2016](#))
- Estresa handia familian ([Zuñeda et al., 2016](#))
- Familia komunikazio eskasa ([Zuñeda et al., 2016](#))

Berez... orduan... zer esan genezake gaur egun...

29

- SAGA sintoma bezala ulertu beharra dago
- Ez dago profil bakarra (gurasoena, seme-alabena) ezta arrazoi bakarra ere
- Ez da nerabeek daroaten zerbait
  - Familiar ematen den arazoa baizik
  - Tratamendua nerabeek eta gurasoek behar dute.
- Gurasoek **bikote zailtasun** nabarmenak agertzen dituzte
  - Gehienetan SAGA (eta beste sintomen) jatorria izan daiteke
  - Bikote terapia ezinbestekoa da
- Zer dimentsiotan (**zer familia arazo ereduan**) kokatzen den SAGA ezinbestekoa da
  - SAGA egoera ezberdinetatik garatzen delako (**Botere arazoa, Maitatu izatearen desioa, Maitatzeko desio, Damuen eta barkamenen auzia**)
  - SAGA dimentsioak tratamendua zehaztuko digu

*Eskerrik asko zuen
arretagatik*